

Bir önceki yazımızda değindiğimiz ayet-i kerimeye göre insanlık, renk dil, kültür farklılıklarına rağmen aynı anne babadan yaratılmış, sonradan farklı şubelere kavim ve kabilelere ayrılmıştır. Ayrılıktan maksat, aralarındaki tanışmayı ve dayanışmayı kolaylaştırmak gayesini güder, birinin diğerine üstünlüğü ifade etmez.

Bediuzzaman, insanlığın birbiriyle tanışıp dayanışması hedefli milletlere ayrılmış olması halini, bir ordunun teşkilatlanmasına benzetmektedir.

“Nasıl ki, bir ordu fırkalara, fırkalar alaylara, alaylar taburlara, bölüklere takımlara kadar tefrik edilir/ayrılır. Taki her neferin muhtelif ve müteaddid menasebeti ve o münasebatı ve o münasebata göre vazifeleri tanınsın, bilinsin... Ta o ordunun efradları/ **fertleri** düstür-ü teavun/**yardımlaşma kuralı** altında

hakiki bir vazife-i umumiye/

genel görevlerini

görsün ve hayatı icmaiyyeleri/

sosyal hayatları

a'danın/

düşmanların

hücumundan masum kalsın, yoksa tefrik ve inkisam bir bölük bir bölüğe karşı rekabet etsin; bir fırka bir fırkanın aksine

hareket etsin değildir. Aynen öyle de hey'et-i ictimaiyye-i İslamiye/**İslam toplumu**, büyük bir ordudur. Kabail/

kabileler

inkisam/

bölük bölük

edilmiş fakat binler bir birler adedince cihet-i vahdetleri/

birlik olma yönleri

var. Halıkları bir, Razzakları bir, peygamberleri bir, kıbleleri bir, vatanları bir bir, bir bir... Binler kadar bir bir.

İşte bu kadar bir birler, uhuvveti, muhabbeti ve vahdet-i iktiza ediyor. Demek

kabail ve tavaife inkısam, şu ayetin ilan ettiği gibi, tearuf/**tanışma** içindir;
tenakür/

bir

birini inkar

için değildir, tehasüm /

düşmalık

için değildir.” (Mektubat 350-351)

Milliyet, milliyetçilik tabirlerinin içimize girdiği, çokça da propogandasının yapıldığı bir dönemde yaşayan Bediuzzaman'a göre, İslam cemaati için ciddi bir tehlike arz eden mesele sadece **bu tabirler** değil, **o tabirlerin fikir dünyasına getirdiği anlayışlar, bu anlayış çizgisinde ortaya çıkan fikri ve siyasi gruplaşmalar, hizipler, partiler ve bunların arasında cereyan eden sürtüşme ve boğuşmalardı.**

O, bu şuurun uyanmasının müspet ve menfi olmak üzere iki ayrı şekilde gelişeceğini belirterek, milliyetçilik için;

“Fikr-i milliyet iki kısımdır; Bir kısmı menfîdir, şeametlidir, zararlıdır; başkasını yutmakla beslenir, diğerlerine adâvetle devam eder, müteyakkız davranır. Şu ise, muhasamet/ hasımlığa ve keşmekeşe/karışıklığa sebeptir.

İkincisi: Müsbet milliyet, hayat-ı içtimaiyenin ihtiyac-ı dâhilîsinden/ sosyal hayatın ihtiyacından ileri geliyor; teavüne/yardımlaşmaya, tesanüde/dayanışmaya sebebedir; menfaatli bir kuvvet/ faydalı bir güç temin eder; uhuvvet-i İslâmiyeyi/ İslam kardeşiliğini daha ziyade /artmayı teyid/pekiştirecek bir vasıta olur. Menfî milliyetçiliğin, tarihçe pek çok zararları görülmüştür. Ezcümle Emevîler bir parça fikr-i milliyeti siyasetlerine karıştırdıkları için, hem âlem-i İslâm'ı küstürdüler, hem kendileri de çok felâketler çektiler. Ş

imdi

ise, en ziyade birbirine muhtaç ve birbirinden mazlum ve birbirinden fakir ve ecnebi tahakkümü altında ezilen anasır ve kabail-i İslâmiye içinde, fikr-i milliyetle birbirine yabani bakmak ve birbirini düşman telakki etmek, öyle bir felâkettir ki, tarif edilmez.

Büyük ejderhalar hükmünde olan Avrupa'nın doymak bilmez hırslarını, pençelerini açtıkları bir zamanda, onlara ehemmiyet vermeyip belki manen onlara yardım edip, menfî unsuriyet fikriyle şark vilayetlerindeki vatandaşlara adâvet besleyip onlara karşı cephe almak, çok zararları ve mehâliki/ helak olma sebebi olur ..." Mektubat:364-365-366.

Cumhuriyetin ilk devirleriyle birlikte daha da şiddetli bir yükseliş gösteren milliyetçi ve Türkçü söylemler, ibadetlerin Türkçeleştirilmesi, Türkçe ezan okunması gibi aşırılıklara varan bu ırkçı icraatlar, **milliyetperverlik adına yapılmış gibi görünse** de, yapılan bu icraatlar diğer milletler arasında tepkilere neden olunca, doğal olarak başka milletlerde de **karşıt milliyetçiliğin yükselmesine** neden olmuştur.

Milliyetçilik fikri eğer hakim bir devlet veya toplumun siyasi tercihi olursa, her zaman kendi düşmanlarını besler, büyütür ve tetikler. Bu, onun hayat suyudur. Özellikle Kürt halkı içersinde bir **karşı tavır olarak milliyetçi düşünceler yaygınlaşmış**, bu tehlike karşısında Bediuzzaman, ciddi bir mücadele vermiştir.

O'nun karşısında durduğu ve gelişmesine meydan vermemeye çalıştığı milliyetçilik Kürtçülük olmuştur. İçinden çıktığı toplumun İslami düşünce ve hayatına aykırı böyle bir fikre meyil vermemesi için elinden gelen her şeyini ortaya koymuş, tüm nüfuzunu böyle bir hamasetin oluşmaması için kullanmıştır. Kendisinden destek isteyen Şeyh Said ve taraftarlarına "Bu milletin torunlarına kılıç çekilmez" diyerek karşı çıkması bunun en belirgin örneğidir.

Bir talebesiyle yaşadığı bu konuyla alakalı bir diyalog da, aynı konuda samimi yaklaşımını bizlere göstermektedir.

Ben Van'da iken, hamiyetli Kürt bir talebeme dedim ki:

-Türkler İslamiyet'e çok hizmet etmişler. Sen onlara ne niyetle bakıyorsun?

-Ben müslüman bir Türkü, fasık bir kardeşime tercih ediyorum. *Çünkü tam imana hizmet ediyorlar. Belki babamdan ziyade onla alakadarım.*

Bir zaman geçti, (Allah rahmet etsin) o talebem ben esarette iken, İstanbul'da mektebe gitmiş. Esaretten geldikten sonra gördüm. Bazı milliyetçi muallimlerden aldığı aksüamel ile o da Kürtçülük damarıyla başka bir mesleğe girmiş. Bana dedi:

“Ben şimdi gayet fasık, hatta dinsiz de olsa bir Kürdü salih bir Türk’e tercih ediyorum.”

Sonra ben onu birkaç sohbetle kurtardım. Tam kanaati geldi ki, Türkler bu millet-i İslâmiyenin kahraman bir ordusudur.”

Devam edecek...

ULVİ SEVECEN - HABERNAME